

Geografia de la muntanya

2015/2016

Codi: 101627

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i ordenació del territori	OT	3	0
2501002 Geografia i ordenació del territori	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Joan Manuel Soriano López

Correu electrònic: JoanManuel.Soriano@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Enric Mendizábal Riera

Prerequisits

Saber llegir amb una bona comprensió lectora i escriure en llengua catalana i/o castellana amb fluïdesa, construccions gramaticals clares i sense faltes d'ortografia

Poder comprendre un text en una llengua estrangera (preferiblement anglès o francès)

Objectius

- descriure i interpretar els principals processos físics i socioeconòmics que es donen en el medi muntà. Aproximació a escala planetària, regional i local, amb especial èmfasi en exemples d'aquesta darrera escala d'estudi.
 - comprendre els continguts del temari;
 - tenir disposició i habilitat per a treballar en grup; valoració, en un projecte comú, de les aportacions i els punts de vista dels altres;
 - mostrar coneixement dels mecanismes d'accés a la documentació i a la informació;
 - transversalitat: mostrar comprensió espacial dels fenòmens històrics, econòmics, culturals i socials;
 - explicar les relacions territorials de manera integrada (general/específic; local/global; les interrelacions amb el medi; amb la dimensió històrica; i amb la realitat social, política, econòmica i cultural);
 - analitzar i interpretar paisatges;
 - utilitzar la informació geogràfica com a instrument d'interpretació del territori;
 - realitzar treball de camp i adquirir coneixement directe del territori
-
- descriure i interpretar els principals processos físics i socioeconòmics que es donen en el medi muntà. Aproximació a escala planetària, regional i local, amb especial èmfasi en exemples d'aquesta darrera escala d'estudi.
 - comprendre els continguts del temari;
 - tenir disposició i habilitat per a treballar en grup; valoració, en un projecte comú, de les aportacions i els punts de vista dels altres;
 - mostrar coneixement dels mecanismes d'accés a la documentació i a la informació;

- transversalitat: mostrar comprensió espacial dels fenòmens històrics, econòmics, culturals i socials;
- explicar les relacions territorials de manera integrada (general/específic; local/global; les interrelacions amb el medi; amb la dimensió històrica; i amb la realitat social, política, econòmica i cultural);
- analitzar i interpretar paisatges;
- utilitzar la informació geogràfica com a instrument d'interpretació del territori;
- realitzar treball de camp i adquirir coneixement directe del territori

Competències

Geografia i ordenació del territori

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar el coneixement teòric necessari per plantejar problemes geogràfics de manera integrada i combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.
- Identificar les relacions espacials a diferents escales territorials, a través de les relacions entre naturalesa i societat, i a través de la dimensió temporal.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Contrastar i comparar dades geogràfiques rellevants.
2. Distingir les relacions espacials, a diferents escales territorials, a través de les relacions entre naturalesa i societat, en l'àmbit català, espanyol i europeu.
3. Identificar les idees i expressar-les amb correcció lingüística en diverses llengües.
4. Plantejar problemes relacionats amb les principals propostes geogràfiques de divisió del món.

Continguts

INTRODUCCIÓ

- Concepte de muntanya
- Les muntanyes del món

EL MEDI FÍSIC

- Origen i estructura de les muntanyes
- Processos externs relacionats amb el clima i amb la gravetat
- Condicions ambientals de les zones de muntanya: l'adaptació de la vegetació al medi montà

EL MEDI HUMÀ

- Dinàmiques socioeconòmiques a la muntanya
- La construcció del paisatge a la muntanya
- Ordenació dels espais de muntanya

ESTUDI D'UN CAS PRÀCTIC

Metodologia

De forma indispensable, l'assignatura inclou una sortida de camp, de caràcter obligatori, de cinc dies complets de durada.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sortida de camp	45	1,8	1, 2, 3, 4
Tipus: Supervisades			
Tutories	12	0,48	1, 2, 3, 4
Tipus: Autònomes			
Classe magistral seguida a través del campus virtual	15	0,6	1, 2, 3, 4
Elaboració i presentació de treballs	45	1,8	1, 2, 3, 4
Estudi i treball personal	15	0,6	1, 2, 3, 4

Avaluació

- L'examen teòric és individual i es basarà en un dossier de lectures obligatòries.
- Els exercicis pràctics han de ser de caràcter col·lectiu (màxim 3 persones) i consisteixen en l'elaboració d'un treball de curs relacionat amb algun dels temes tractats durant la sortida de camp, treball que s'haurà de presentar oralment a l'aula en format powerpoint.
- El treball relacionat amb la sortida de camp també serà de caràcter col·lectiu i consisteix en la redacció d'un informe a partir dels apunts presos durant la sortida de camp.
- Les presentacions dels treballs i l'examen teòric es duran a terme a final de curs en una sessió de divendres a la tarda o dissabte al matí, a conveniència de la majoria de l'alumnat (la data es determinarà durant la sortida de camp).
- Només tindrà opció a reavaluació l'examen teòric.
- La manca de qualsevol de les tres parts (examen teòric, el treball de curs o l'informe de la sortida) implicarà que l'alumne/a serà considerat no avaluable.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen teòric	35%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4
Exercicis pràctics	30%	10	0,4	1, 2, 3, 4
Presentació oral dels treballs	15%	0,5	0,02	1, 2, 3, 4
Treball relacionat amb la sortida de camp	20%	6	0,24	1, 2, 3, 4

Bibliografia

- BART, F.; CASSE-CASTELLS, M.; DEBARBIEUX, B.; VEYRET, Y. (2001). *Les montagnes. Discours et enjeux géographiques*. París: Sedes
- BLANCHARD, R.; VILA, P. (1925). "Assaig de geografia de la muntanya". A: VILA, P. (1978). *Aspectes de geografia de Catalunya*. Barcelona: Curial, p. 27-168
- COLÓN DÍAZ, M. (1998). *Montaña y karst mediterráneo. Especificidad, antropización y gestión ambiental*. Cadis: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz
- DEBARBIEUX, B. (1995). *Tourisme et montagne*. París: Economica
- DELGADO VIÑAS, Carmen; PLAZA GUTIÉRREZ, Juan Ignacio (eds.) (2012). *Territorio y paisaje en las montañas españolas. Estructuras y dinámicas espaciales*. Santander: Ediciones de Librería Estvdio
- DOMINGO, M. [coord.] (2000). *Geopirineos, Espacios Naturales y Geología Pirenaica*, Monografías de Enseñanza de las Ciencias de la Tierra, núm. 2, Serie Itinerarios, Libro Guía de la Excursión, Enseñanza de las Ciencias de la Tierra. Girona
- DD.AA. (1981). *Supervivencia de la montaña. Actas del coloquio hispano-francés sobre áreas de montaña*. Madrid: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación
- DD.AA. (1993). *Mab-6 Alt Pirineu (Urgellet-Baridà). Síntesis del programa*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Transportes
- DD.AA. (2002). "Géopolotique en montagnes". *Hérodote. Revue de géographie et de géopolitique* [París], 107
- FOLCH, R. (1995). *Biosfera, volum 9 (Tundra i insularitat)*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, pp. 191-324
- GARCÍA-RUIZ, J.M. [ed.] (1990). *Geoecología de las áreas de montaña*. Logroño: Geoforma
- GÓMEZ ORTIZ, A. (1991). "Fundamentos físicos en la ordenación del territorio. La aportación de la geografía física. El ejemplo de la montaña". A: *Primer Congrés Català de Geografia. II Ponències*. Barcelona: Publicacions de la Societat Catalana de Geografia, p. 85-97
- GORRÍA, A.J. (1990). *El Pirineo como espacio frontera*. Saragossa: Gobierno de Aragón
- LASANTA, T. (1989). *Evolución reciente de la agricultura de montaña: El Pirineo aragonés*. Logroño: Geoforma.
- MARTÍNEZ DE PISÓN, E. (2000). *Cuadernos de montaña*. Madrid: Temas de Hoy
- MARTÍNEZ DE PISÓN, E. (2000). *El territorio del leopardo*. Madrid: Desnivel
- MARTÍNEZ DE PISÓN, E. (2002). *El alto Pirineo*. Saragossa: Biblioteca Aragonesa de Cultura
- MARTÍNEZ DE PISÓN, E.; ÁLVARO, S. (2000). *El sentimiento de la montaña. Doscientos años de soledad*. Madrid: Desnivel
- McNEILL, J.R. (2004). *El mundo de las montañas en el Mediterráneo*. Barcelona: Editorial Mediterrània.
- MESSERLI, B.; IVES, J.D. [eds.] (1999). *Les montagnes dans le monde. Une priorité pour un développement durable*. Grenoble: Glenat
- RECLUS, E. (1998). *La montaña*. Salamanca: Amarú (original de 1873)
- ROUGIER, H.; WACKERMANN, G.; MOTTET, G. (2001). *Géographie des montagnes*. París: Ellipses
- ROUGERIE, J.P. (1990). *Montagnes sacrées, montagnes mythiques*. París: Armand Colin

ROUX, G. (1990). *Les montagnes dans la biosphère*. París: Fayard

SABARTÉS, J.M. (1998). *Població i territori a l'Alt Pirineu català. Anàlisi demogràfica de les comarques de l'Alt Urgell, Alta Ribagorça, Cerdanya, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Vall d'Aran*. Tremp: Garsineu

SACAREAU, I. (2003). *La montagne. Une approche géographique*. París: Belin

SOLE SABARÍS, LL. (1951). *Los Pirineos; el medio y el hombre*. Barcelona: Martín [traducció al català a l'editorial Garsineu, Tremp, 2004]

SORRE, MAX. (1956). *Les Pyrénées*. París: Armand Colin

TULLA I PUJOL, A.F. (1993). *Procés de transformació agrària en àrees rurals de muntanya*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya

VEYRET, Y. [coord.] (1998). *Les montagnes. Discours et enjeux géographiques*. París: Sedes

VIERS, G. (1973). *Los Pirineos*. Vilassar de Mar: Oikos-tau

VIGO I BONADA, J. (1976). *L'alta muntanya catalana. Flora i vegetació*. Granollers: Montblanc- Martín

VIOLANT Y SIMORRA, R. (1949). *El Pirineo español. Vidas, usos, costumbres, creencias y tradiciones de una cultura milenaria que desaparece*. Madrid: Plus-Ultra (reedició a l'editorial Altafulla, Barcelona, 1985-86)

WACKERMANN, G. [ed.] (2001). *Montagnes et civilisations montagnardes*. París: Ellipses